

Fortidsminneforeningen
Norsk Kulturarv
Forbundet Kysten
Norsk Forening fr Fartøyvern
Norges Husflidslag
Arkivforbundet
Landslaget for Lokalhistorie
Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvener
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Norges Linforening
Norsk Nupereleforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jernbaneklubb
Museumsbanerådet
Norges Metallsøkerforening
Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Akevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Landsforeningen for Luftfartøyvern
Europa Nostra Norge

Statsbudsjettet 2022 – Høringsnotat til transport- og kommunikasjonskomiteen

Norges kulturvernforbund er en paraplyorganisasjon for de frivillige kulturvernorganisasjonene. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til denne budsjettøringen.

Kulturvernforbundet har 29 landsdekkende medlemsorganisasjoner med rundt 2000 lokallag og 250 000 medlemmer totalt. Organisasjonene gjør en betydelig innsats med å ta vare på, formidle og videreføre kulturarven vår - i tråd med regjeringens overordnede politiske mål, og de internasjonale forpliktelsene vi har på området. Vi estimerer at våre medlemmer utfører en samfunnsinnsats med over 6 millioner frivillige arbeidstimer i året. Dette gjør det frivillige kulturvernet til en av de største aktørene på feltet. Uten deres innsats hadde mange kulturminner og mye kompetanse gått tapt.

En stor del av kulturvernorganisasjonene er opptatt av å bevare, istandsette og tilgjengeliggjøre de bevegelige kulturminnene og å formidle den norske samferdselshistorien til nye generasjoner.

Vi ønsker å bruke denne budsjettøringen til å rope et varsku om at enkelte departement ikke er seg sitt sektoransvar bevisst og overlater ansvaret for bevaring og ivaretagelse av kulturminner til andre departement, eller at dette er et felt som nedprioriteres i budsjettene. Dette har vi også påpekt tidligere når vi har vært på høringer i transport- og kommunikasjonskomiteen siden vi ser tydelige tegn på dette i Samferdselsdepartementets budsjettforslag også for neste år.

Kulturminnefondet er en meget god statlig støtteordning som bidrar til istandsetting og bevaring av verneverdige kulturminner i Norge. Fondet er direkte underlagt Klima- og miljødepartementet med en egen post på statsbudsjettet. I 2021 har Kulturminnefondet hatt et ettårig prøveprosjekt med å gi tilskudd til de bevegelige kulturminnene, dvs. historiske biler, busser, lastebiler, traktor, togsett etc. Mange av samferdselssektorens kulturminner står i fare for å gå tapt, og heldigvis har Kulturminnefondet nå kunnet bidra til å minimere dette tapet noe. Etterslepet for vedlikehold av disse kulturminnene er stort, noe også regjeringen påpeker i stortingsmeldingen «*Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold (Meld. St. 16 (2019–2020))*». Her står det også at regjeringen ønsker å ta et initiativ overfor de ulike sektorene for å se hvordan tilskuddsordninger bør endres eller utformes. Vi ser ingen tegn til slike initiativ i det foreslåtte statsbudsjettet for 2022.

Regjeringen har derimot foreslått å **ikke** øke støtten til Kulturminnefondet. Vi frykter derfor at prøveprosjektet med tilskudd til de bevegelige kulturminnene nå blir lagt på hylla, dersom ikke fondet tilføres mer midler. Vi mener at fondet må styrkes både på budsjettet fra Klima- og miljødepartementet, og at det i tillegg settes av en egen post på minst 10 millioner kroner fra Samferdselsdepartementets budsjett som øremerkes samferdselssektorens kulturminner.

Vi vil gi skryt til etatsmuseene som er underlagt Samferdselsdepartementet (Veimuseet, Jernbanemuseet og Kystmuseene). Disse gjør en svært god jobb både med å ivareta og formidle sektorens kulturarv og historie. I tillegg samarbeider disse museene svært godt med frivillig sektor. Til tross for at museene gjør en god jobb så befinner mye av samferdselssektorens viktigste kulturminner seg i hendene på entusiastiske organisasjoner, foreninger, lag og privatpersoner. Disse kulturminnene har både de frivillige og det offentlige et ansvar for å ivareta, og det offentlige har et spesielt ansvar for å tilrettelegge for gode tilskuddsordninger. Det er derfor på høy tid at Samferdselsdepartementet tar sitt sektoransvar på alvor og at dette reflekteres i statsbudsjettet.

Vi synes det er veldig gledelig at Norsk fyrhistorisk forening nå er inne på grunnstøtteordningen for frivillige organisasjoner i Klima- og miljødepartementets budsjett. Dette er en organisasjon som gjør en kjempejobb for å bevare og tilgjengeliggjøre de norske fyrstasjonene. Med denne grunnstøtten får Fyrhistorisk forening til masse aktivitet rundt fyrene og bidrar til at disse vakre kulturminnene blir ivaretatt, til stor glede for lokalsamfunn, turister og reiselivsnæring. Den nye regjeringen har i Hurdalserklæringen forpliktet seg til å gi grunnstøtte til kulturvernorganisasjonene, og vi mener det er lurt å fase inn dette allerede i neste års statsbudsjett.

Vi mener at også samferdselsdepartementet må opprette en lignende grunnstøtteordning for de frivillige kulturvernorganisasjonene som tilhører sektoren, og da tenker vi spesielt på Norsk jernbaneklubb, Rutebilhistorisk forening, Landsforeningen for luftfartøyvern og LMK – Landsforeningen for motorhistoriske kjøretøyklubber. Sistnevnte organisasjon har over 50 000 medlemmer som ivaretar den motorhistoriske kulturarven til stor glede for befolkningen. Under pandemien arrangerte for eksempel mange av de motorhistoriske klubbene egne kortesjer og rullende 17.mai-tog med disse kulturminnene. Selv kongefamilien feiret nasjonaldagen i veteranbiler til enorm begeistring for alle som måtte holde seg hjemme. Veterankjøretøyene er med andre ord en viktig del av vår levende kulturarv som blir ivaretatt av engasjerte frivillige uten offentlig støtte. Neste år skal vi markere Frivillighetens år, og vi skal blant annet feire de titusenvise av frivillige som gjør en innsats for å bevare samferdselssektorens kulturminner. Det er kostbart å drive frivillig innsats for å bevare og istandsette disse kulturminnene.

Det er bra at regjeringen fortsatt har en egen post på statsbudsjettet for blant annet museumsjernbanene («Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren» kap. 1362 post 76) men denne må økes betraktelig for å ta igjen etterslepet og ikke bare prisjusteres slik det er foreslått for neste år. Den største utfordringen for jernbanehistoriske tog er manglende sikring av materiellet mot vær og vind, rust og råte. Mange av togsettene som er restaurert av frivillige har ingen gode oppbevaringsplasser og det fører til at de fort forvitrer igjen. Norsk jernbaneklubb legger ned tusenvis av dugnadstimer i året på restaureringsarbeid, og på toppen av det hele må de frivillige betale husleie til Bane Nor for å oppbevare de historiske togvognene. I Frivillighetens år 2022 så forventer vi at de frivillige som gjør en kjempeinnsats for å ivareta samferdselssektorens kulturminner behandles på en bedre måte. Dette bør synliggjøres allerede i neste års statsbudsjett.

Vi ber derfor om følgende:

- **Nyopprettet post på 10 millioner kroner til Kulturminnefondet for å gi tilskudd til samferdselssektorens kulturminner i privat eie**

- **Grunnstøtte til frivillige organisasjoner: Norsk Jernbaneklubb (1 mill. kroner), LMK – Landsforbundet av motorhistoriske kjøretøyklubber (1 mill. kroner). Landsforeningen for luftfartøyvern (1 mill kr.) og Rutebilhistorisk forening (1 mill. kroner)**
- **Kap 1362 post 76 «Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren» økes til 30 mill. kroner med en videre opptrappingsplan.**

Med vennlig hilsen

Jørn Holme
Styreleder
Norges kulturvernforbund

Toril Skjetne
Generalsekretær
Norges kulturvernforbund